

2019

Maart - april

Dag 1 Het Schild

29 MAART - 13.30 UUR

Met een vloeiende beweging stuurt Freek Jan de Wal om even over acht de Harder los van de steiger. We zwaaien een paar keer naar Aaldriks ouders en oom die ons vanaf de 'wal' wat laatste woorden toeroepen: 'veel plezier' en 'geniet ervan'.

Ons avontuur is begonnen. Op naar Rottumerplaat. Op naar de vogels en de zeehonden.

Hoe zal het eiland erbij liggen sinds vorig jaar augustus? Is er weer een stuk van de westkant afgeslagen? En

hoe gaat het met de scholeksters, een van de belangrijkste studieobjecten voor de komende maanden? Zullen we oude 'bekenden' zien?

Een paar uur later liggen we te dobberen in het Schild. Het water is nog te laag om met de Harder de Westgeul in te kunnen varen. Het eiland lonkt in de verte. We zien de observatietoren. De oude toren met zijn karakteristieke groene 'puntmuts' moest een aantal jaren geleden helaas worden afgebroken. De zeehonden kijken ons wat argwanend, maar ook nieuwsgierig aan. Het lijkt wel alsof zeehonden altijd in een tweestrijd zijn als het om mensen gaat.

Om kwart over twee zetten we voet op het eiland. We zijn weer 'thuis'.

Het welkomstcomité van Rottumerplaat.

Roodborst

Dag 2 Binnensee

30 MAART - 12.25 UUR

We zijn geïnstalleerd en hebben het vogelwachtershuis een beetje naar onze hand gezet. Een paar kaarsjes hier en daar, een prikbord met kaartjes die we van familie en vrienden kregen en onze kijkers en fotoapparatuur op een aparte plank.

We hadden aan de collega's van Staatsbosbeheer beloofd ons het huis niet toe te eigenen. Maar of je het nu wilt of niet, als je voor een lange tijd gebonden bent aan een eenzame plek als deze, maak je het toch een beetje van jezelf. We leren onze directe burens kennen: witte kwikstaart, roodborst en twee van kleur verschoten konijnen.

Baltsende bontbekplevieren.

Dag 7 Puindammen

4 APRIL - 11:59

De zee en het land zijn vandaag in hetzelfde stemmige grijs. We blijven vandaag in het huis om de verzamelde gegevens van de afgelopen dagen te verwerken en netjes in tabellen te zetten. Aaldrik kijkt nog twee uurtjes naar de scholeksters om wat grip op de vogels rond de zuidpunt van het eiland te krijgen. Veel van de lokale broedvogels zijn hier geringd en langzaam wordt duidelijk wie bij wie hoort, wie met wie ruziemaakt en waar ongeveer gebroed gaat worden. De potentiële nestlocatie wordt al fel verdedigd tegen indringers.

Later strijken een stuk of acht bontbekplevieren neer op het strandje voor de Behuizing. Ook zij willen het beste stukje strand om straks te kunnen broeden. De balts van bontbekplevieren is een genot om naar te kijken. Het mannetje achtervolgt het

vrouwtje steeds met driftige pasjes en af en toe gaan ze samen luid roepend een rondje vliegen. En als er een andere kaper op de kust is, zakken de vogels een beetje door hun poten, buigen lichtjes voorover en spreiden hun staartveren. Ook kleine vogels kunnen spektakelstukken opvoeren.

Dag 8 Behuizing

5 APRIL - 10:26 UUR

De houtkachel is deze dagen onze grootste vriend. Het stenen gebouw is niet heel goed geïsoleerd, best groot en er is één kachel, nou vooruit twee. Naast de houtkachel staat namelijk nog een gaskachel, maar als we die veel gebruiken is de voorraad glasflessen zo op en die hebben we ook nodig voor het koken en af en toe douchen (niemand die ruikt dat we stinken). De nachten zijn nog roetkoud. Over onze slaapzaken hebben we twee

dikke wollen dekens nodig om het een beetje warm te kunnen stoken.

Voor de afwas en voor het wassen en douchen gebruiken we regenwater dat in grote ondergrondse bakken wordt opgevangen. Een hydrofoor zorgt er vervolgens voor dat we de luxe van stromend water hebben. Drinkwater wordt in jerrycans door de Harder aangevoerd van de vaste wal. Stroom wekken we 's avonds op met een aggregaat die vervolgens een twintigtal accu's voedt. Daardoor hebben we ook overdag stroom op één stopcontact. Daar is onder meer de koelkast op aangesloten.

Met de voorraden moeten we natuurlijk een beetje zuinig aan doen. Zo komen we erachter dat we ongeveer 60 liter drinkwater per week verbruiken en per dag gaat er een mand juthout doorheen. Het verbruik van diesel voor het aggregaat valt ons mee, voor zover je daarvan mag spreken bij fossiele brandstoffen. Gelukkig wordt ook nagedacht over hoe hier de energievoorziening duurzamer kan worden gemaakt.

Onze voedselvoorraad lijkt voorlopig voldoende en over een week komen de mannen van de Harder nieuwe voorraden brengen. Wat een luxe eigenlijk! Om ook zelfvoorzienender te worden, stopt Nicolette wat zaadjes in opkweekbakjes. In viskisten en oude pannen proberen we hier vervolgens een moestuin aan te leggen. We zijn benieuwd of het wat wordt.

De kachel brandend houden is een dagtaak.

Dag 9 Noordoosterstrand

6 APRIL - 13:41 UUR

Het Prins Clausplein met een glimp van het Noordrif.

Drieteenstrandlopers.

Dag 17 Noordoosterstrand

14 APRIL - 13:00 UUR

Tijdens het vuil ophalen op het Noordoosterstrand stuiten we op een grote groep drieteenstrandlopers. Het moeten er een stuk of zeshonderd zijn. Ze foerageren zoals zo karakteristiek is voor een drieteenstrandloper in de uitloop van de branding. Elke golf brengt nieuw, voor mensenogen onzichtbaar, voedsel op het strand. Mini-garnaaltjes waarschijnlijk.

Drieteenstrandlopers zijn ontzettend mooie vogels. En dan gaat het

niet alleen om het esthetische, ook al doet het zuivere wit niet onder voor het schoonste wit onder de witten: dat van zilverreigers. Ook door het levenslustige gedribbel langs de vloedlijn blijft het een genot om naar te kijken.

En dan is er natuurlijk ook nog de wetenschappelijke kant van de drieteenstrandloper. In het prachtige boek *Knooppunt Waddenzee* vertelt onderzoeker Jeroen Reneerkens over zijn werk aan 'drietenen'. Hoe hij ze achterna reist naar hun broedgebieden (Groenland). De Waddenzee is

voor sommige drieteenstrandlopers slechts een tussenstop. Zij vliegen door naar de Westkust van Afrika om te overwinteren. Anderen laten de reis naar Afrika achterwege en gokken dat het in Noordwest-Europa niet al te koud wordt in de winter.

Op de Groenlandse toendra moet Reneerkens hard zwoegen om tussen het smeltende sneeuw de nesten van de drieteenstrandlopers te vinden. De vogels zien er namelijk in zomerkleed totaal anders uit. Het zuivere wit van de borst en gezicht maakt plaats voor een prachtig roodbruin, terwijl de

egaal grijze mantel verandert in een lappendeken van zwart, grijs, bruin en goud. Uitstekende camouflagekleuren voor de toendra. Het begin van die metamorfose kun je trouwens bij de vogels op de foto al zien.

We kunnen het ons bijna niet voorstellen. De drieteenstrandlopers die nu hier op Rottumerplaat aan het Noordzeestrand lopen, vliegen dus later in het voorjaar naar het hoge noorden waar ze tussen de lemmingen, poolvossen en muskusossen hun jongen proberen groot te krijgen.

Eidereend Gretha zoekt beschutting.

best wat minder prominent aan de einder mogen staan. Bovendien is het bereik van het mobiel internet over het algemeen uitstekend waardoor de buitenwereld naar onze smaak soms zelfs iets té dichtbij komt. Maar dat doen we natuurlijk zelf.

De vraag die ons het meest gesteld wordt is of we ook iets missen. Qua onderdak en voedsel niet echt. Het huis is eigenlijk van alle gemakken voorzien, al is het allemaal wat verouderd en valt er af en toe iets uit of ergens vanaf, maar dat kun je ook weer redelijk makkelijk zelf herstellen. Nicolette mist, behalve het live contact met vrienden, familie en collega's, eigenlijk niet zoveel. Ik (Aaldrik) heb het af en toe wat lastiger met het ontbreken van bos. Of beter gezegd, van beschutting en luwte.

Robert Macfarlane opent zijn boek *De laatste wildernis* met de zin: 'De wind trok aan en dus ging ik naar het bos.'

Voor mij is dat een soort lijfspreuk geworden. Maar als hier de wind aantrekt, en dat doet ze geregeld met een enorme passie, dan is bijna nergens beschutting te vinden. En als je denkt in een duinpannetje even uit de wind te kunnen zitten, zit het zand binnen mum van tijd overal.

Daar moest ik aan denken toen we, na alweer een prachtige ochtend broedvogels inventariseren op de kwelder, bij de puindammen bijna op een broedende eidereend stapten. De meeste eidereenden vliegen van hun nest als we in de buurt komen, maar dit vrouwtje blijft stijf zitten. Het zou Gretha kunnen zijn, de eider waar onze voorgangers Bart Ebbinge en Doortje Dallmeijer over spreken in hun verslagen uit eerdere jaren. Ze heeft twee stukjes muur uitgekozen om een beetje uit de wind te zitten. Ze heeft als het ware haar eigen bos gecreëerd.

Ochtendlicht op een opdrogende kwelderpriel.

Dag 27 Behuizing

24 APRIL - 16:11 UUR

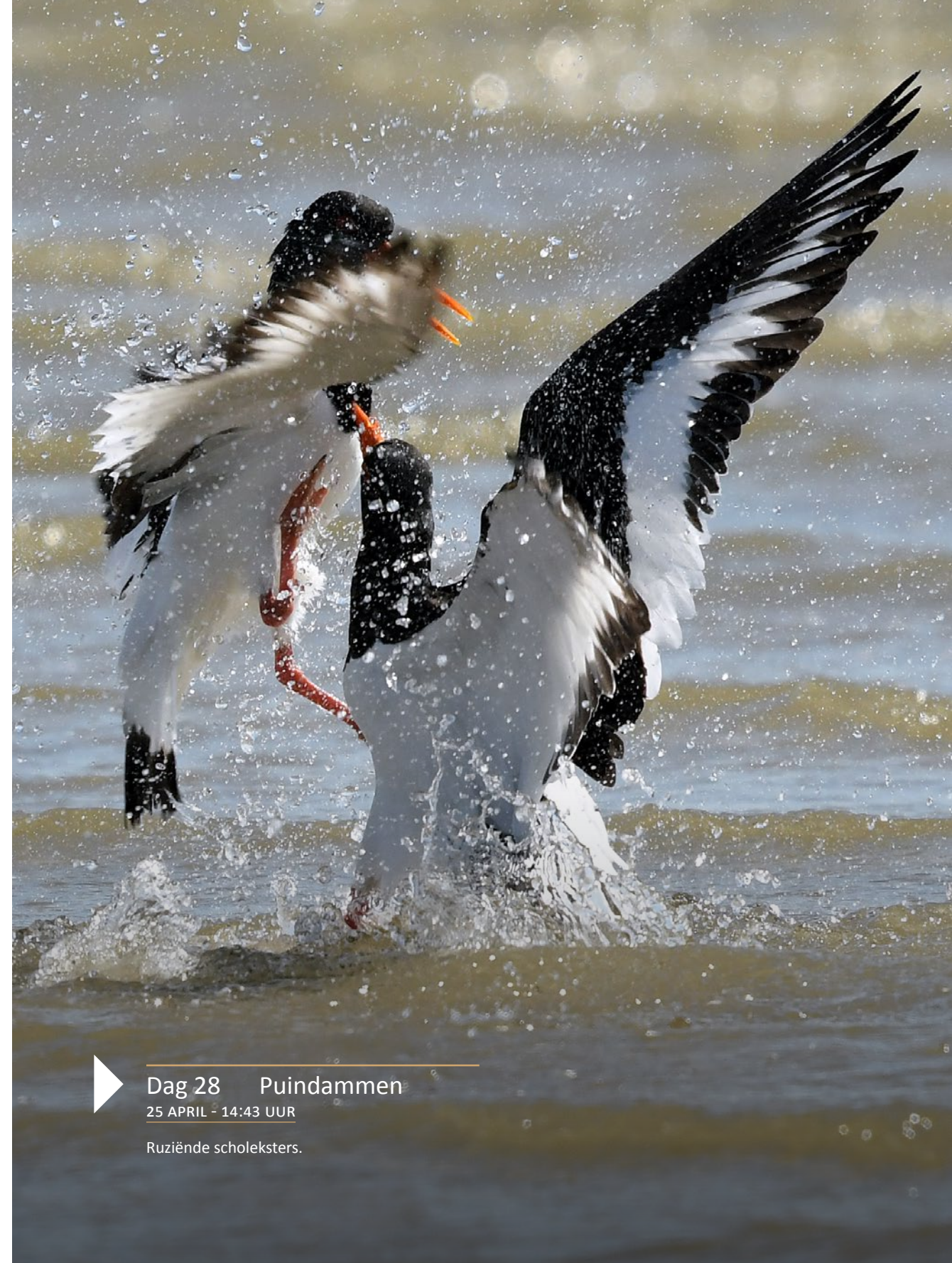
Door de warmte van de afgelopen dagen zijn de kruipwilgen rond de Behuizing in bloei geschoten. En dan blijkt maar weer eens hoe belangrijk bloeiende planten, bomen en struiken zijn, want ineens gonst het overal van de insecten. We zien de eerste koolwitjes, maar vooral heel veel zweefvliegen, 'gewone' vliegen, hoornaars en hommels. De meeste hommels die we zien zijn aardhommel-koninginnen, maar op de wilg zit ook een moshommel!

De moshommel is wat ons betreft één van de attracties van het eiland. Niet omdat ze vrij zeldzaam zijn geworden, maar vooral omdat ze zo mooi zijn. Moshommels lijken op de nog zeldzamere heidehommel en de juist heel algemene akkerhommel, maar een goed onderscheidend ken-

merk is de 'gladgeschoren' oranje beharing op het borststuk. Alsof ze het bij de kapper met de tondeuse heeft laten bijwerken. Moshommels hebben over het algemeen een meer gele grondkleur dan akkerhommels. Het onderscheid met de heidehommel kan lastig zijn, maar bij deze soort is de rode beharing op het borststuk veel punkriger.

Het is echt heerlijk om het gezoem van insecten weer te horen en ervan te genieten, maar het geeft ook weer 'stress'. Ineens komen er honderden soorten bij om te ontdekken, determineren en administreren. We zien de terrasjeskommazweefvlieg (die heet echt zo) en een kustvlekoog, ook een zweefvlieg. Als we niet zouden hoeven slapen en eten, zouden we er 24 uur per dag mee bezig kunnen zijn en dan nog ...

Moshommel op bloeiende kruipwilg.

Dag 28 Puindammen

25 APRIL - 14:43 UUR

Ruziënde scholeksters.

OVERAL ZWERFVUIL

Rommel, zoi, troep, zwerfvuil, welke naam je er ook aan geeft, we komen het hier dagelijks tegen. Het is veel opvallender dan thuis. Zou je er misschien daar, in de bewoonde wereld, al aan gewend zijn om vuil op straat tegen te komen? Of is er hier gewoon domweg meer?

Het valt in ieder geval meestal meteen op want het is iets onnatuurlijks, veelal iets felgekleurds. En dan heb ik het natuurlijk over het vuil dat je van een afstandje kunt zien liggen, niet over microplastics die hier vanaf de containers van de MSC Zoe terecht zijn gekomen of al decennialang afbrokkelen van alle plastic spullen die ooit in zee zijn beland.

Soms word ik er moedeloos van, er lijkt geen beginnen aan. Nog geen tien minuten ruimen en je hebt een zak vol vuil. Vooral de restjes visnetten, touw en plastic flessen spannen de kroon. Ik zou het soms wel willen uitschreeuwen: stop met vis eten en weiger al het plastic! Voor heel veel dingen is er een duurzamer alternatief. Tuurlijk is plastic makkelijk, handig en in veel gevallen zelfs te recyclen maar als we allemaal wat matigen dan maken we de plasticberg wel een kopje kleiner.